

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/38/2014
Identifikačné číslo spisu:	5611010110
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Libor Duľa
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:5611010110.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Libora Duľu a sudcov JUDr. Petra Krajčoviča a JUDr. René Štepánika na neverejnom zasadnutí 26. augusta 2014 v Bratislave o dovolaní obvineného ThLic. Z. A. proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. augusta 2013, sp. zn. 2 To 44/2013, podľa § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 a § 380 ods. 2 Tr. por., takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo 14. augusta 2013, sp. zn. 2 To 44/2013, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Tr. zák.

v neprospech obvineného ThLic. Z. A..

Tento rozsudok sa z r u š u j e vo vzťahu k obvinenému ThLic. Z. A..

Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušenú časť rozsudku obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Žiline sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Obvinený ThLic. Z. A. sa n e b e r i e do väzby.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline (ďalej len krajský súd) rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e/, ods. 3 Tr. por. zrušil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 2 T 44/2011-487 zo dňa 30. januára 2013 v časti vo výroku o treste.

Podľa § 322 ods. 3 Tr. por. pri nezmenenom výroku o vine obžalovaných ThLic. Z. A. a E. I. odsúdil podľa § 221 ods. 4 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 3, § 36 písm. j/ Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 10,5 (desať a pol) roka.

Podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. obžalovaných na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia.

Odvolaním napadnutým rozsudkom Okresný súd Liptovský Mikuláš (ďalej len okresný súd) uznal obžalovaných ThLic. Z. A. a E. I. vinnými z obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 20, § 221 ods. 1, 4 písm. a/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

obidvaja na základe vzájomnej dohody s úmyslom neoprávnene rozdeľovať príjem z predaja nehnuteľného cirkevného majetku P. v Slovenskej republike, L., v banke Y., a.s., T., pobočke Banská Bystrica, založili účet s číslom XXXXXXXXXXX/XXXX, so samostatným dispozičným právom každého z obžalovaných k nemu, dňa 28.12.2007 potom, čo zistili, že obž. ThLic. Z. A. nemal oprávnenie podpísať dňa 21.12.2007 kúpnu zmluvu, predložili zástupcovi právnickej osoby P., farnosti V., Mgr. Y. M., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom U. XX, okres Spišská Nová Ves, prechodne bytom V. XXX, okres Liptovský Mikuláš, na podpis totožný text kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k parcele registra „E“ s parcelným číslom 570/1, vedenej Správou katastra v L. obec L. I. a katastrálne územie V. a zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX a k parcele registra „C“ s parcelným číslom 504/3, vedenej Správou Katastra v Liptovskom Mikuláši pre okres Liptovský Mikuláš, obec L. I. a katastrálne územie V. a zapísanej na liste vlastníctva č. XXX, ktorej zmluvnými stranami boli na strane predávajúceho P., IČO: m31 920 667, Dovalovo, okres Liptovský Mikuláš, a na strane kupujúceho spoločnosť Y., pričom na jej základe apo predchádzajúcej ústnej dohode so zástupcom kupujúceho Ing. Z. O., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom E., A. XXXX/X, došlo k výplate kúpnej ceny v dvoch splátkach dňa 21.12.2007 vo výške 4.227.800,- Sk, čo je po prepočte konverzným kurzom 140.337,25 Eur a dňa 28.12.2007 po podaní návrhu na zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na Správu katastra v Liptovskom Mikuláši vo výške 8.455.600,- Sk, čo je po prepočte konverzným kurzom 280.674.50 Eur, na účet založený obžalovanými č. XXXXXXXXXXX/XXXX apo tom, čo bol Správou katastra Liptovský Mikuláš povolený vklad dňa 4.2.2008, sp. zn. V 34/2008, a na účet P. dňa 12.2.2008 poukázali len druhú splátku kúpnej ceny, sumu 4.227,800,- Sk nepreviedli na účet P. ale využili ju pre vlastnú potrebu a pokúsili sa ju dodatočne legalizovať antidatovanou zmluvou o sprostredkovaní predaja nehnuteľnosti medzi P. a X. Realitno-stavebnou, s.r.o., Belopotockého X, Liptovský Mikuláš, ktorú Mgr. Y. M. predložili k podpisu dňa 25.2.2008, čím spôsobili škodu P. vo výške 4.227.800,- Sk, čo je po prepočte konverzným kurzom 140.337,25 Eur.

Za to ich okresný súd odsúdil podľa § 221 ods. 4 Tr. zák., § 38 ods. 3 (§ 36 písm. j/) Tr. zákona na trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov, na výkon ktorého oboch obžalovaných zaradil podľa § 48 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Súčasne im podľa § 61 ods. 1, 2 Tr. zák. uložil trest zákazu činnosti vykonávať činnosť ako fyzická osoba alebo činnosť zástupcu fyzickej osoby alebo štatutárneho zástupcu alebo prokuristu právnickej osoby vo výmere 8 rokov.

Okresný súd súčasne podľa § 285 písm. a/ Tr. por. oslobodil obžalovaného spod obžaloby pre skutok kvalifikovaný ako zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d/ Tr. zák.

Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie obvinený písomným podaním obhajcu zo 7. januára 2014.

Ako právny dôvod dovolania uviedol dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., ktorý vzťahuje na nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku, pre ktorý bol, avšak nemal byť, uznaný za vinného zo spáchania trestného činu.

Konkrétne (v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por.) rozhodnutiu vyčíta opomenutie dovolateľom tvrdených skutočností, a to platný prevod dotknutej nehnuteľnosti kúpnu zmluvou z 28. decembra 2007, ktorú Mgr. M. za predávajúceho podpisoval bez akéhokoľvek nátlaku. Súčasťou zmluvy je aj dohoda o spôsobe zaplatenia kúpnej ceny na účastníkmi dohodnutý účet, pričom akékoľvek nedostatky tejto dohody nie sú nedostatkom podstatnej náležitosti kúpnej zmluvy. Na základe zmluvy bol povolený vklad do katastra nehnuteľností.

Zmluva o sprostredkovaní z 25. februára 2008 je platná, a len reflektuje ústnu dohodu uzavretú od začiatku rokovania o predaji nehnuteľností. Zmluva o sprostredkovaní predaja môže byť uzavretá aj po jeho uskutočnení.

Predaj nehnuteľností na základe zmluvy sprostredkovala X. Realitno-stavebná s.r.o.. a porušenie práva vyplývajúceho z obchodného zákonníka alebo stanov tejto spoločnosti je obchodnoprávnym vzťahom, ktorý nemá byť riešený prostriedkami trestného práva. To platí pre celú oblasť súkromnoprávných vzťahov. V týchto prípadoch má byť uplatnený princíp pomocnej úlohy trestnej represie „ultima ratio“, ktorý dovolateľ rozsiahlejšie rozoberá.

Konkrétne v dovolaní uvádza aj okolnosť, že nie je zrejmé, v čom mal spočívať omyl poškodených subjektov.

Záverom navrhuje napadnutý rozsudok aj rozsudok okresného súdu pre nepoužiteľnosť jeho právnej kvalifikácie zrušiť a prikázať vec okresnému súdu na opätovné prerokovanie, a to po vyslovení porušenia zákona v neprospech obvineného.

Ďalšie podanie dovolateľa označovalo nové dôkazy, ktoré nemožno uplatňovať v dovolacom konaní.

Prokurátor navrhol dovolanie obvineného ako v celom rozsahu nedôvodné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len najvyšší súd) vec preskúmal a zistil, že nie je dôvod na odmietnutie dovolania z formálnych dôvodov (§ 382 písm. a/, b/ alebo d/ až f/ Tr. por.). Zároveň zistil, že dovolanie je z časti dôvodné.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Dovolací súd (ako judikatúra najvyššieho súdu už chronicky zdôrazňuje) teda v zmysle citovaného ustanovenia len posúdi, či skutok zistený súdom zodpovedá použitej právnej kvalifikácii (všetkým jej znakom). Nevstupuje do procesu hodnotenia dôkazov, teda dôkazy nehodnotí ani nepreskúmava správnosť úvah skôr vo veci konajúcich súdov pri hodnotení dôkazov.

Je potrebné tiež zdôrazniť, že podoba skutku uvedená vo výroku rozsudku (správnosť kvalifikácie ktorej sa preskúmava) sa nemôže považovať za doplnenú obsahom odôvodnenia rozsudku a dovolací súd musí pri svojom kvalifikačnom prieskume vychádzať výlučne zo skutkovej vety odsudzujúceho výroku napadnutého rozsudku.

Odvolicie námietky sú dôvodné vo vzťahu k okolnosti, vyjadrenej v dovolaní tak, že „z popisu skutku nie je zrejmé, v čom mal spočívať omyl poškodených subjektov“.

Uvedená okolnosť má zásadný kvalifikačný význam.

Preskúmaný skutok nezodpovedá použitej právnej kvalifikácii vo vyššie označenom zákonomnom znaku, ktorého skutkový podklad je podmienkou posúdenia konania páchatelia ako podvodného.

Z popisu skutku vo výroku rozsudku okresného súdu nevyplyva potrebné zrozumiteľným spôsobom uvedenie do omylu alebo využitie omylu ktorejkoľvek skutkovým opisom dotknutej osoby ako „niekoho“ v zmysle § 221 ods. 1 Tr. zák.

Pokiaľ ide o štatutárneho zástupcu právnickej osoby - Y. Mgr. Y. M., skutková veta hovorí o tom, že mu obžalovaní 28. decembra 2007 predložili na podpis totožný text zmluvy, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k dotknutým nehnuteľnostiam (totožný vo vzťahu ku obžalovaným A. popísanej zmluve z 21. decembra 2007 s číslom účtu predtým založeného obžalovanými, uvedeným ako číslo účtu predávajúceho, teda Farnosti Dovalovo).

Vo vzťahu ku zmluve o sprostredkovaní (ktorá je podľa textu výroku rozsudku pokusom o dodatočnú legalizáciu podvodne získanej sumy 4.227.800,- Sk) sa rozsudok vyjadruje v skutkovej vete tak, že antedatovanú zmluvu obžalovaní Mgr. M. predložili k podpisu 25. februára 2008.

V kontexte týchto formulácií je potom zrejmé, že Mgr. M. tieto zmluvy aj podpísal.

Vôbec však zo skutkovej vety nevyplyva, že by bol Mgr. M. obžalovanými uvedený do omylu alebo že by obžalovaní využili jeho omyl (pokiaľ ide o číslo účtu predávajúceho uvedené v kúpnej zmluve alebo inú okolnosť). Podpísanie z jeho strany „legalizačnej“ zmluvy (aj keď s reálnym dátumom) vyznieva v popísaných súvislostiach skôr opačne.

Text skutkovej vety teda vyznieva (môže vyznieť, resp. pripúšťa interpretáciu) v tom zmysle, že menovaný konal po dohode s obžalovanými, resp. s ich konaním súhlasil.

Odôvodnenie rozsudku k tejto otázke uvádza:

„Nie je účelom tohto konania posudzovať zodpovednosť Mgr. Y. M. v celej kauze, lebo podľa § 2 ods. 15 Tr. por. trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe obžaloby podanej prokurátorom a tá bola podaná na obžalovaných Z. A. a E. I.“

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku v dotknutých súvislostiach uvádza:

„Aj keď obhajoba namieta, že záver okresného súdu o použití finančných prostriedkov obžalovanou na získanie rodinného domu v exekúcii sú len dohadmi súdu, pravdou je, že časové súvislosti tento záver evokujú. Bez ohľadu na spôsob použitia týchto finančných prostriedkov je však nepochybné, že celá kúpna cena mala byť poukázaná predávajúcemu, teda farnosti V. a bolo potom na predávajúcom, akú časť tejto kúpnej ceny by poskytla iným osobám za predaj týchto pozemkov. Za osobu konajúcu v mene farnosti V. však nemal právo nikto rozhodovať, a to aj s ohľadom na interné cirkevné predpisy. Už správne okresný súd naznačil, že v tomto konaní nie je možné posudzovať zákonnosť či nezákonnosť postupu svedka M.“

Uplatnenie obžalovacej zásady v súdnom konaní (§ 2 ods. 15 Tr. por.) je nepochybné.

Mimo rámca hodnotenia dôkazov je zrejmé, že v posudzovanom prípade vyjadrenia oboch konajúcich súdov o neposudzovaní zákonnosti, resp. trestnej zodpovednosti Mgr. M. charakterizujú východisko spôsobu formulácie skutkovej vety. Táto veta netvrdí uvedenie menovaného do omylu alebo využitie jeho omylu, a to výslovne ani opisne. Pri znaku „uvedie niekoho do omylu“, alebo „využije niečí omyl“, ako esenciálneho kvalifikačného momentu pri trestnom čine podvodu, však musí byť skutkový podklad tohto zákonného znaku vo výroku odsudzujúceho rozsudku jednoznačne vyjadrený.

Právnickú osobu pritom nie je možné uviesť do omylu len ako právnu formu (inej než fyzickej osoby), ktorá nemá vlastné vedomie ani vôľu. Právnickú osobu teda možno uviesť do omylu len uvedením do omylu fyzickej osoby, ktorá je oprávnená tvoriť vôľu právnickej osoby a prejavovať ju navonok, teda rozhoduje a koná v jej mene (môže ísť aj o osobu, ktorá je členom štatutárneho alebo iného orgánu

právnickej osoby).

Rovnako platí, že využiť omyl právnickej osoby možno len využitím omylu fyzickej osoby uvedenej v predchádzajúcej vete.

V posudzovanej veci je takou osobou Mgr. Y. M.. Ako už bolo uvedené, z popisu skutku vo výroku rozsudku nevyplýva jeho uvedenie do omylu páchatelmi ani využitie jeho omylu z ich strany.

Spôsobiť škodu na cudzom majetku možno pri trestnom čine podvodu podľa § 221 Tr. zák. aj uvedením niekoho do omylu alebo využitím niečieho omylu, ak taká (mýliaca sa) fyzická osoba nie je poškodeným ani nereprezentuje poškodenú právnickú osobu.

V posudzovanej veci by mohlo ísť o osobu Ing. Z. O., podľa skutkovej vety výroku rozsudku okresného súdu zástupcu kupujúceho, teda obchodnej spoločnosti Y.. Vychádzajúc z okolností popísaných v súdom zistenom skutku by tomu tak mohlo byť v prípade, ak by sa menovaný domnieval, že peňažné plnenie (kúpnu cenu) poukazuje na účet predávajúceho (Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Dovalovo), teda nie na účet založený obžalovanými, uvedený vo výroku rozsudku okresného súdu.

To však zo skutkovej vety výroku rozsudku nijako nevyplýva. Tá naopak uvádza, že k výplate kúpnej ceny v dvoch splátkach, na účet založený obžalovanými, došlo na základe kúpnej zmluvy podpísanej Mgr. M. „a po predchádzajúcej ústnej dohode so zástupcom kupujúceho Ing. Z. O.“

Skutková veta (popis skutku) nie je totožná s právnou vetou a spravidla nepoužíva terminológiu právnej vety (teda terminológiu dotknutého zákonného ustanovenia), aj keď sa niekedy použité výrazy a formulácie skutkovej a právnej vety nevyhnutne prekrývajú (zhodujú). Skutková veta však musí s dostatočnou obsahovou určitosťou vyjadrovať všetky skutkové okolnosti, ktoré sú kvalifikačným momentom použitej právnej kvalifikácie.

Je ešte potrebné uviesť, že okresným súdom použitá právna veta cituje obe časti príslušnej formulácie uvedenej v § 221 ods. 1 Tr. zák., a to kumulatívne - teda že obžalovaní uviedli niekoho do omylu a že využili niečí omyl. Keďže nie je zo skutkovej vety identifikovateľný omyl niektorej dotknutej osoby, nie je (a ani nemôže byť) z tejto vety ani zrejmé, ktorej okolnosti sa týka uvedenie niekoho do omylu a ktorej využitie niečieho omylu.

Súdom zistený skutok teda nie je správne právne kvalifikovaný, čo v zmysle § 371 ods. 5 Tr. por. zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného a v dovolacom konaní táto okolnosť vyvolala vyslovenie porušenia zákona rozsudkom krajského súdu z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., v ustanovení § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Tr. zák. (kvalifikačne použitého), a to v neprospech obvineného. Na to nadväzuje zrušenie napadnutého rozsudku (v celom rozsahu) vo vzťahu k obžalovanému A., ako aj na zrušenie častí rozsudku nadväzujúcich rozhodnutí a vrátenie veci krajskému súdu na nové konanie o odvolaní obžalovaného A. (takto postupoval dovolací súd v zmysle procesných ustanovení, uvedených vo výroku tohto rozsudku).

V novom konaní bude krajský súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 391 ods. 1 Tr. por.). Taktiež bude viazaný zákazom zmeny k horšiemu (§ 391 ods. 2 Tr. por.), ktorá platí pre rozhodnutie v novom konaní vo všetkých smeroch. Nemôže teda dôjsť k úprave skutku (skutkových zistení), ktorá by umožňovala skutok kvalifikovať (oproti jeho pôvodnej podobe) ako trestný čin podvodu, alebo iný, pre prípad zmeny popisu skutku kvalifikovateľný, trestný čin.

Ostatné dovolacie námietky sú nedôvodné.

Platnosť dotknutej kúpnej zmluvy nie je spochybnená, práve v prípade deficitu omylu u Mgr. M. ohľadom výšky kúpnej ceny (podstatná náležitosť tejto zmluvy v zmysle § 588 Občianskeho zákonníka). Zmluvu o sprostredkovaní predaja však nemožno uzavrieť až po samotnom predaji (ako to uvádza

dovolať), nakoľko by chýbal predmet sprostredkovania (v čase zmluvného konsenzu o sprostredkovaní by už nebolo čo sprostredkovať, keďže predaj sa uskutočnil už pred uzavretím zmluvy).

Protiprávnosť v zmysle občianskeho alebo obchodného práva neznamena, že zároveň nejde o trestný čin - typicky ide o prípad uloženia trestu za spáchanie trestného činu, napr. podvodu, v trestnom konaní, pričom konanie páchatel'a súčasne vyvoláva jeho povinnosť nahradiť spôsobenú škodu podľa Občianskeho zákonníka (ide o protiprávnosť aj v zmysle naposledy označeného zákona, sankcionovanú náhradou škody).

Súkromnoprávne účinky porušenia povinnosti v právnych vzťahoch, vrátane zákonných a zmluvných sankcií, nič nemenia na okolnosti spáchania trestného činu, ak sú splnené jeho zákonné znaky (čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, § 8 Tr. zák.).

Princíp „ultima ratio“, je predovšetkým vodítkom pre zákonodarcu pri riešení otázky vhodnosti trestnoprávneho postihu určitých typov deliktuálnych konaní.

Ak páchatel' svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvolať trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo „ultima ratio“ možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Tr. zák., teda v zmysle platnej a účinnej právnej úpravy, len pri prečinoch (R 96/2014, čiastka 6/2014).

V aplikačnej sfére je teda vždy potrebné rozlíšiť, či a o aký verejnoprávny delikt ide. Ak ide o trestný čin, nemôže už ísť o priestupok alebo o správny delikt fyzickej osoby (aj keď trestný čin fyzickej osoby môže podľa zákona zároveň vyvolať účinky správneho deliktu právnickej osoby, za ktorú dotknutá fyzická osoba koná). Vo vzťahu k fyzickej osobe - páchatel'ovi je možný len právny súbeh trestného činu a sankčných účinkov deliktuálneho konania podľa predpisov súkromného práva.

Možno ešte dodať, že princíp „beneficium cohaesionis“ (§§ 324, 401 Tr. por.) sa v dovolacom konaní, ktoré je výrazom individuálneho uplatňovania obhajobných práv, podľa právnej úpravy Trestného poriadku nepoužíva. V opätovne vedenom odvolacom konaní ním však bude viazaný krajský súd.

Najvyšší súd rozhodoval v zmysle § 382a Tr. por. na neverejnom zasadnutí rozsudkom, ktorý v zmysle čl. 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky verejne vyhlásil.

Dovolací súd zároveň rozhodol o väzbe v zmysle § 380 ods. 2 Tr. por. Vzhľadom na obsah svojho rozhodnutia a z neho vyplývajúce dôsledky pre rozhodovanie súdu v novom konaní, popísané vyššie, nebolo potrebné vziať obvineného do väzby. O väzbe rozhodol najvyšší súd v rámci rozhodovania o dovolaní týmto rozsudkom.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.